

การพัฒนาผู้ประกอบการ OTOP ประเภทผ้าทอ ให้สอดคล้องกับยุค Thailand 4.0 ต่อยกระบวนกรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โรชนา รอดประเสริฐ

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
สำนักเทคโนโลยีชุมชน

เป็นที่ทราบกันดีว่าบัดนี้ประเทศไทยกำลังก้าวสู่ยุค Thailand 4.0 โดยสินค้าและเทคโนโลยีดั้งเดิมที่เคยทำมา จะถูกปรับให้มีกระบวนการคิด กระบวนการผลิต โดยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามาช่วยมากขึ้น

นับเนื่องจากปีงบประมาณ 2559 นักวิทยาศาสตร์จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้และสิ่งทอสำนักเทคโนโลยีชุมชน กรมวิทยาศาสตร์บริการ ได้ลงพื้นที่เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP ประเภทผ้าทอให้ได้การรับรองมาตรฐานตามโครงการ “การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าทอให้ได้มาตรฐาน” เพื่อให้สินค้า OTOP ประเภทผ้าทอสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกหนึ่งในกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตในผลิตภัณฑ์คือ “กลุ่มทอผ้าชนิดไหมบ้านโพธิ์คำ” จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 51 คนโดยจะผลิตผ้าชนิดไหมเป็นสินค้าหลัก

ปัญหาหลักของกลุ่มผู้ประกอบการผ้าชนิดไหมบ้านโพธิ์คำคือการขาดองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาปรับใช้ในกระบวนการงานทำให้ผ้าชนิดที่ผลิตด้วยฝีมืออันปราณีต แม้จะทอด้วยมือก็มีความงดงามละเอียดดังผลิตออกมาจากเครื่องจักรชั้นดี ก็ยังคงพบปัญหาด้านรายได้ไม่พอกับรายจ่าย

เมื่อกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ จากกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้และสิ่งทอ สำนักเทคโนโลยีชุมชน ได้ลงพื้นที่และได้วิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดด้อยของกลุ่มทอผ้าชนิดไหมบ้านโพธิ์คำ โดยใช้ SWOT Analysis ซึ่งจุดแข็งที่โดดเด่นที่สุดของผู้ประกอบการกลุ่มนี้คือการทำผ้าชนิดด้วยลวดลายไทยที่วิจิตรสวยงามยากที่จะมีใครลอกเลียนแบบได้ แต่จุดอ่อนคือลูกค้ากลุ่มที่จะใช้ผ้าชนิดลักษณะนี้จะเป็นกลุ่มลูกค้าเฉพาะที่ส่วนใหญ่มีถิ่นที่อยู่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้นหากกลุ่มทอผ้าชนิดไหมบ้านโพธิ์คำสามารถขยายตลาดผ้าชนิดใหม่ด้วยการตอบสนองลูกค้ากลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงแต่ไม่ต้องการได้สินค้าที่ซ้ำๆ เดิมๆ แบบที่เห็นทั่วไปในท้องตลาด ผ้าชนิดใหม่ของกลุ่มทอผ้าชนิดไหมบ้านโพธิ์คำจะเป็นที่รู้จักในกลุ่มลูกค้าชั้นเลิศ และเป็นที่ต้องการในตลาดระดับบน (high end) โดยที่ยังคงสามารถผลิตสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น แต่สามารถออกแบบลวดลายผ้าให้ได้ตามความต้องการของลูกค้าเฉพาะกลุ่ม (niche market) ดังเช่น การคิดผ้าลายสตาร์วอร์ให้แก่ลูกค้าที่มีความชื่นชอบในภาพยนตร์เรื่องสตาร์วอร์ หรือ การทำผ้าชนิดใหม่ลายฝนหลวงเพื่อเชิดชูเกียรติและแสดงความระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระผู้ทรงคิดค้นเทคโนโลยีการผลิตฝนหลวงเพื่อให้เกษตรกรชาวไทยสามารถทำการเพาะปลูกพืชเพื่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัวให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขมาจนถึงทุกวันนี้ แต่อุปสรรคสำคัญของผู้ประกอบการกลุ่มนี้คือการออกแบบลายผ้า ซึ่งยังไม่มีผู้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การออกแบบลายผ้าโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยให้กระบวนการลอกลายจากลายเขียน มาเป็นลายชนิด มีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยลดเวลาการทำงานลงจากเดิมที่ใช้เวลาในการถอดลายลงกระดาษกราฟ เพื่อให้ช่างนำลวดลายดังกล่าวไปเก็บชนิด โดยขั้นตอนดังกล่าวนี้จะใช้เวลาตั้งแต่ 3 เดือน ถึง 1 ปี เป็นใช้เวลาในการถอดลายเพียง 1 ชั่วโมง ก็สามารถนำลายดังกล่าวส่งต่อให้ช่างทอนำไปเก็บลายเพื่อทำผ้าชนิด ตามลวดลายที่กำหนดได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้นการปรับกระบวนการทำงานโดยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาถ่ายทอด รวมถึงสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ที่มีศักยภาพ จะเป็นการนำพาชาติก้าวพินกับดักการเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งเป็นการทำน้อยแต่ได้มาก ตามหลักแนวคิดของ Thailand 4.0 นั่นเอง